

CO₂-reductieprogramma: “Bewust omgaan met energie” notulen bijeenkomst 12-3-2020

Aanwezig:

De Groot & Schagen	Wim de Groot (gastheer), Jessica (KAM)
Stimular	Marc Herberigs (voorzitter)
Van den Noort	Annelieke Peels
Van Boekel	Yannick Derx
Mourik	Inge van Horne
De Kuiper Infrabouw	Willy de Gier
Den Hartog	Gert-Jan de Groot
GKB Groep	Pim Delfos
Baars Aannemerij en Transport	Sander de Kraker
Jansen Rioolreiniging	Richard Zwarts
G. Van der Ven	Jolanda van Drunen
Gebr. M&W Bron	Johan van Beers en Adrie Bruines
Kwakernaak	Heidy Harkema (later)

Afmelding ontvangen van:

Van Esch	Andrea Bakkeren
Kingspan	Peter van de Ven

1. Opening en mededelingen

Vanwege Corona geen handen schudden. Voelt een beetje gek, met enkele nieuwe gezichten aan tafel, maar voorstellen doen we dan tijdens het rondje duurzaamheid.

Vandaag zijn Johan Beers en Adrie Bruines van gebroeders M&W bron uit Geldermalsen aanwezig ter kennismaking met de groep. Zij zouden graag aansluiten bij het initiatief. Alle aanwezigen zijn hiermee akkoord en Marc zal hem voor de volgende bijeenkomst uitnodigen om kennis te komen maken. Pim Delfos vervangt Maarten van Rietschoten bij GKB. Pim is KAM coördinator. Inge van Horne vervangt Cora de Groot bij Mourik tijdelijk, vanwege haar zwangerschapsverlof.

2. Presentatie De Groot&Schagen

Wim stelt het bedrijf voor en laat een filmpje zien over het bedrijf.

Jessica Goossens presenteert het CO₂-beleid van De Groot&Schagen. Men heeft CO₂-Prestatieladder niveau 3 en als doelstelling 10% reductie per eenheid omzet in scope 1, 1 kWh reductie per euro omzet in scope 2. Heden is 8,5% reductie al gerealiseerd in scope 1, dus er is nog 1 jaar om de overige 1,5% te halen.

Vraag: hoe gaat het met het meten van de draaiuren in relatie met het brandstofverbruik. Dit is nog wel een uitdaging. Er zijn wel tankpassen, maar die zijn lastig te verrekenen, omdat ze ook wel eens gebruikt worden voor een ander voertuig.

Opmerkingen uit recente audit: Footprint verbeteren, m.n. verdere uitsplitsing van de uitstoot in samenhang met de maatregelen.

3. Presentatie van Ivan Capelle Boels Rental over duurzaam materieel en handgereedschap

Zie de handouts, die als pdf bij de notulen zijn gevoegd

Samengevat:

a) Boels verhuur. Internationaal bedrijf, breed assortiment.

Vraag van Richard: verzorgt Boels ook CO₂/stikstof rapportages? Ja dat kan wel, maar op aanvraag, want het is nog niet eenvoudig, omdat er op verschillende producten verschillende telematicasystemen zitten.

Ivan laat een filmpje zien van de European Rental Association: Huren = deeleconomie = duurzaam. Huren = 30% tot wel 50% minder uitstoot: kleinere transportafstanden (dichtbij bouwplaatsen is een uitgiftepunt), efficiëntste apparatuur (specifieke machine voor elk project),

- hogere gebruiksgraden (minder stilstand), goed onderhouden materieel, jonge vloot (stageV, max 48 maanden oud, daarna tweedehands verkoop), veelal incl. telematica oplossingen (nu nog handwerk, straks automatisch).
- b) Heden staan bouwmachines $\pm 70\%$ Idle, 30% actief in gebruik. Hier is rental een oplossing
- c) Innovaties en ontwikkelingen: CO2 zero, CO2 reducerend (hybride), CO2-reducerend (stageV, Duurzame brandstoffen)
- Zero emissie: tuin en groenonderhoud. Batterij is de crux, maar we zorgen ervoor dat steeds dezelfde batterij in de machines past. 1 accu staat voor 1 brandstoftank. Krinkels wordt als voorbeeld genoemd. Heeft heel vloot uitbesteed aan Boels en is nu volledig groen. Ze hebben nu ook busjes die de accupakketten kunnen opladen.
  - Zero emissie: Grondverzet. 2,3 en 3,4 ton elektrische wielladers. Is duurder in de verhuur. Aanschaf 38.000 euro t.o. 18.000 euro voor diesel, dus financieel kunnen ze niet tegen de oude prijs weg. Onderhoud diesel = 8% per jaar, elektrisch 3% per jaar. Wel moeten de monteurs opgeleid worden.
  - Hybride aggregaten en twin sets: crux zit in het efficiënt benutten van de aggregaat via een accu of meerdere aggregaten. Tot wel 50% besparing op brandstof.
  - Lichtmast, bewakingscamera of tekstkarren met accu en kleine aggregaat.
  - Hybride hoogwerkers
  - StageV dieselmotoren of tier4 benzinemotoren. Flinke reductie in stikstof en fijnstofuitstoot. GEEN reductie in brandstofverbruik
  - GTL of aspen. 8ct per liter duurder. Well to Wheel een vergelijkbare uitstoot als diesel of benzine, De TTW reductie 4% tot 5%. Milieuvoordeel zit vooral in de andere luchtverontreinigende stoffen (gezonder voor de medewerkers).
- d) Groene Propositie:
- Partnership voor langere periode.
  - Elektrisch = duurder in aanschaf, maar goedkoper in gebruik. Beperkt aanbod en beperkte vraag
  - Bezettingsgraad is uitdaging voor Boels, machine moet draaien om het de investering waard te maken.

4. Vorige bijeenkomst

Marc loopt de notulen van de vorige bijeenkomst door. Er zijn geen opmerkingen over de inhoud. Naar aanleiding van de notulen:

- Versie 3.1 van het handboek is nog niet uit, maar dat kan niet lang meer duren. Krijg je binnenkort een hercertificering, houdt het dan goed in de gaten.
- Er zijn nieuwe emissiefactoren gepubliceerd. Alleen voor brandstoffen is e.e.a. nog niet mogelijk gebleken. Deze komen waarschijnlijk medio 2020 pas beschikbaar.

5. Rondje Duurzaamheid

Allen presenteren hun genomen maatregelen.

De Groot & Schagen:

- Elektrische trilplaat aangeschaft met 2 accu's, $\pm 2x$ zo duur als een ouderwets model. Medewerkers zijn positief over gebruik.
- Schafte met zonnepanelen (helemaal off-grid)

Jansen Rioolreiniging

- Bestaand pand (de Ruyter staal) gekocht en helemaal duurzaam verbouwd (o.a. 14cm isolatie, HR++ glas en een warmtepomp voor de vloerverwarming). Eind volgend jaar komen nog zonnecollectoren erop en is het pand CO2-neutraal.
- Op zoek naar alternatieven voor hogedrukvoertuigen, maar dat is zeer moeilijk. Het chassis lukt wel elektrisch, maar de opbouw niet, daarvoor is er te veel power nodig.

Gebr. M&W Bron

Beschikt over CO2-Prestatieladder Niveau 5. Alle investeringen in duurzaamheid moeten uit de basis komen en te maken hebben met de core business.

- Meer elektrische voertuigen: 2 Nissan E (120km reikwijdte) en Toyota Proace (260km reikwijdte), enkele bussen voor het groenwerk (sidecarriers), een elektrische heftruck en 3 personenwagens (Kia E-Niro).

- Er is ene samenwerkingsverband met de olieleverancier. Deze ligt op de route en levert regelmatig restjes af, om extra transportkm te besparen.
- Voor Zonnepanelen is de SDE+ aangevraagd
- Test gedaan met 3 verticuteermachines op hetzelfde project 80-120 liter verschil in verbruik.

Van Boekel

- Op dit moment 3 elektrische auto's
- Overgestapt op Nederlandse Groene stroom
- 8 nieuwe bussen (Toyota Proace) ipv. Mercedes Sprinters
- Traxx Diesel voor een vrachtwagen geprobeerd. Is niet goed gegaan.
- Nog geen zonnepanelen.

GKB Groep

- Nieuwe verdieping op het pand, nu 1e en 2e verdieping renoveren (extra isoleren en LED)
- Waterstofauto proberen
- Enkele elektrische auto's
- Kettingzagen en bosmaaiers zijn nu allemaal elektrisch met meerdere battery packs

Baars aannemerij en transport

- Steeds meer rijden op HVO
- Transport managementsysteem operationeel begin 2021 (TAS) Data planning voor derden.

Van den Noort

- 2 elektrische kranen op het bordes en veel zonnepanelen hebben tot 100 ton bespaard in 2019
- Scania Driver training voor de vrachtwagenchauffeurs (20.000 liter besparing op 8 wagens in een half jaar)
- Kantoor verbouwd (isolatie en LED)
- Test met een elektrische vrachtwagen

Kwakernaak

- Zonnecollectoren voor warm water in gebruik genomen
- Meer diepladen naar projecten (± 40 ton besparing)
- Gas 75% omlaag door WKO
- Misschien het eerste elektrische voertuig in 2020
- Kritisch naar verbruik van de voertuigen kijken

De Kuiper Infrabouw

- Ondanks groene stroom stijgt de footprint nog steeds. 30.000 liter brandstof extra
- Kengetallen zijn lastig vanwege inhuur materieel
- 10% HVO op projecten ingezet (= 10.000 liter)
- Training gevolgd met Den Hartog
- Nieuwe verdieping erop (LED)
- Zonnepanelen staan op de planning
- Elektrisch materieel ook op de planning

Aannemingsbedrijf van der Ven

- Tanksysteem is overleden in september, dit was een mooie gelegenheid om een verbeterd systeem aan te schaffen. Profleet tanksysteem op voertuigen en de IBC tanks.
- Smarttrackers aangeschaft (vrij duur met 1500 er jaar). Hoopt er tijd mee te besparen.
- Met de kam door het materieelpark gegaan en de bezettingsgraad verhoogd door van 5 naar 3 kranen te gaan. Ook zijn er nu minder werkbussen en auto's.

Den Hartog

- Eigen tankstations leveren nu 30% HVO
- De eigen wagens rijden nu ook op 30% HVO = ±300 ton reductie (20-25%)

Mourik Infra

- StageV asfalt spreidmachine aangeschaft en een euro 6 dieplader
- Zonnepanelen op verschillende panden

- Proef met een elektrische trilplaat is niet goed gegaan (slechte kwaliteit)
- Minder op diesel rijden, meer benzine (opm. Marc: dan gaat de CO2-emissie per km iets omhoog)
- Infraroodpanelen in keet
- Komende tijd extra aandacht voor bewustwording
- Plannen om een CO2-neutraal pand te gaan bouwen

6. Volgende bijeenkomst

Ivan wordt hartelijk bedankt voor zijn presentatie en ontvangt het boek "Drawdown" met 100 tips om duurzamer te leven.

Wim wordt hartelijk bedankt voor de gastvrije ontvangst en leidt iedereen rond in het pand.

De volgende bijeenkomst wordt gepland via een datumprikker.

Hierbij zal ook de gemeente Molenlanden aanwezig zijn en gevraagd worden om een presentatie te geven over hun inkoopbeleid gevolgd door een dialoog over duurzaam aanbesteden.

Daarnaast zullen we dan de wijze van continuering van de groep bespreken. De oorspronkelijk afgesproken looptijd van ons initiatief is bijna ten einde.